

מדינת ישראל
בית הדין לעררים לפי חוק הכניסה לישראל, תשי"ב-1952

בית הדין לעררים בירושלים
בפני כב' הדיין אלעד אזר

ע' (י-ס) 1364-15 (מאוחד)
ע' (י-ס) 1366-15
ע' (י-ס) 1460-15 (נמחק)

העוררים:
1. נסארלדין אשאג חסן
2. אידריס מוחד ארבאב
ע"י עו"ד מיכל פומרנץ

נ ג ד

המשיב:
משרד הפנים - רשות האוכלוסין וההגירה
ע"י עו"ד איילה שחר שוורץ, הלשכה המשפטית

פסק דין

1. עניינו של ערר זה נסב בעיקרו, על מחדלו המתמשך של המשיב להכריע בבקשות המקלט שהגישו העוררים, יוצאי חבל דרפור, ואף באי-גיבוש חוות דעת כללית או פרטנית בעניינם, לשם הכרעה בבקשותיהם.
2. העורר 1 הנו אזרח סודן, יליד חבל דרפור, הסתגן לישראל ביום 1.3.08. העורר שוחרר ממשמורת זמן קצר לאחר מכן וניתנה לו אשרת שהייה מסוג 2(א)(5). ביום 14.1.14 הונפקה לעורר הוראת שהייה להתייצב במרכז השהייה "חולות", מכח הוראות סעיף 32ד(א) לחוק למניעת הסתננות, תשע"ד-2013. למחרת הגיש העורר בקשתו לקבלת מקלט מדיני בישראל. העורר התייצב במתקן "חולות" ביום 17.2.14. בעקבות פסה"ד בבג"צ 8425/13 איתן נ' הכנסת [נבו, 22.9.14] נערך לו שימוע בסופו הוחלט על הנפקת הוראת שהייה חדשה בעניינו התקפה מיום 12.1.15 עד ליום 17.10.15.
3. העורר 2, אזרח סודן, יליד חבל דרפור, הסתגן לישראל ביום 17.2.08. העורר שוחרר ממשמורת זמן קצר לאחר מכן וניתנה לו אשרת שהייה מסוג 2(א)(5). ביום 13.1.14 הגיש העורר בקשתו לקבלת מקלט מדיני בישראל. ביום 11.3.14 הונפקה לעורר הוראת שהייה להתייצב במרכז השהייה "חולות", מכח הוראות סעיף 32ד(א) לחוק למניעת הסתננות, תשע"ד-2013. העורר התייצב במתקן "חולות" ביום 8.6.14. בעקבות בג"צ איתן, ובעודו שוהה במתקן "חולות" נערך לו שימוע בסופו הוחלט על הנפקת הוראת שהייה חדשה תקפה מיום 8.2.16 עד ליום 12.1.15.

מדינת ישראל בית הדין לעררים לפי חוק הכניסה לישראל, תשי"ב-1952

4. במהלך חודש אוגוסט 2014 נערכו לעוררים ראיונות מלאים (RSD) לבחינת בקשותיהם ע"י יחידת הטיפול במבקשי מקלט.
5. ביום 16.2.15 הוגשו העררים שבכותרת.

ההליכים בערר זה

6. ביום 14.4.15, נעתי לבקשת המשיב והוריתי על איחוד שלושת העררים אשר בכותרת תחת ערר 1364-15 זאת בשל הרקע העובדתי הזהה של העוררים, עילת העררים, ייצוג ע"י אותו ב"כ והסעדים שהתבקשו בהם.
7. ביום 16.6.15 התקיים בפני הדיון הראשון בעניינם של העוררים אשר התמקד ברובו בסעד המשני שצוין בערר והוא ביטול הוראות השהייה שהוחלו על העוררים ולמצער, קיצור משכן.
8. ביום 22.6.15 ניתן על ידי פסק דין חלקי המורה על מחיקת הסעד בעררים שעניינו הוראות השהייה שניתנו בעניינם של העוררים.
9. ביום 11.8.15 ניתן פסה"ד בבג"ץ 8665/14 דסטה נ' כנסת ישראל [נבו 11.8.15] (להלן: "בג"ץ דסטה") ובעקבותיו בוטלו הוראות השהייה שהוצאו בעניינם של העוררים והסתיימה שהייתם במתקן "חולות".
10. ביום 15.10.15, בהסתמך על התחייבות המשיב בתצהיר שהוגש בפני ביהמ"ש העליון בבג"ץ דסטה כי יכריע בכל בקשות המקלט התלויות ועומדות בפניו של מבקשי מקלט מסודן ואריתריאה תוך שנה, ניתנה החלטתי כי מן הראוי לאפשר למשיב למצות עד תום את פרק הזמן שנטל על עצמו ועל כן יש להשהות את הדיון בערר עד למועד פקיעת ההתחייבות, קרי 15.2.16.
11. ביום 15.2.16 ביקשה ב"כ העוררים לחדש את ההליכים בערר מאחר והמשיב לא עמד בהתחייבותו ולא הכריע בבקשת המקלט של העוררים. לאחר שהתקבלה תגובת המשיב, הוריתי, בהחלטתי מיום 18.4.16, כי על המשיב למסור החלטתו בעניינם של העוררים עד ליום 31.5.16.
12. משלא מילא המשיב אחר הוראתי, חויב בתשלום הוצאות בסך 1,000 ש"ל לכל אחד מהעוררים בהחלטתי מיום 2.6.16; כן הוריתי על מתן רישיון ישיבה מסוג ב/1 לעוררים – רישיון שמאז מחודש באופן רציף. ביום 31.7.16 הושתו על המשיב הוצאות נוספות בסך 1,500 ש"ל לכל עורר וביום 31.8.16 הוצאות נוספות בסך 1,000 ש"ל לכל עורר.
13. משלא חלה כל התקדמות בעניינם של העוררים הוגשה בפני בקשה לבטל את המגבלות הגאוגרפיות שנוספו לרישיון הישיבה של העוררים, להגיש חוות דעת של יחידת הטיפול במבקשי מקלט בעניינם או להודיע אם גובשה חו"ד כללית לענין מבקשי מקלט מחבל דרפור.

מדינת ישראל

בית הדין לעררים לפי חוק הכניסה לישראל, תשי"ב-1952

- הצעתי לעוררים להסתפק ברישיון ב/1 שכבר ניתן להם עד להכרעה בבקשת המקלט אך הצעתי לא נתקבלה. על כן, זומנו הצדדים לדיון בפני שהתקיים ביום 28.12.16.
14. בדיון בפני עמדה ב"כ העוררים על כך שבשלה השעה להעניק לעוררים רישיון לישיבת ארעי בשל המנעות מכוונת מצד המשיב לדון בבקשתם. ב"כ המשיב ציינה כי מאז הדיון הראשון התחלף שר הפנים וכעת השר ממתין להכרעת ביהמ"ש העליון בסוגיית המדינה השלישית; כי התקיימו דיונים פנימיים בסוגיית מבקשי המקלט מדרפור אך טרם גובשה חוות דעת כללית בסוגיה וכי לעוררים ניתן רישיון ישיבה מסוג ב/1 בניגוד לכלל מבקשי המקלט מדרפור וכן הוצאות משמעותיות.
15. לאחר הדיון בפני התפרסמה בכלי התקשורת טיוטת חוות דעת כללית של יחידת הטיפול במבקשי מקלט, אשר הוכנה לפני חודשים ארוכים. העתק המסמך הוגש בפני ע"י ב"כ העוררים בערר זה, כמו גם במסגרת ערר (י-ם) 4108-16.

דיון והכרעה

16. התלבטתי לא מעט האם יש מקום להעניק סעד "משודרג" לעוררים, סעד הצופה פני עתיד בעניינם, או להותיר את מעמדם הנוכחי על כנו. הוזה אומר: האם יש להסתפק בסעד הזמני שניתן בהחלטתי מיום 2.6.16 ומורה על מתן רישיון מסוג ב/1 לעוררים עד להכרעה בבקשות המקלט של העוררים, או שמא ראוי לשדרג את מעמדם ולהעניק להם רישיון זמני מסוג תושב ארעי (א/5) שהינו זהה למעמד לו זכאי פליט מוכר בישראל. בסופו של יום, הגעתי לידי מסקנה כי חלוף הזמן והמידע העדכני שהובא לידיעת בית דין זה, משנים את נקודת האיזון בעניינם של העוררים ומצדיקים חריגה ממדיניות בית הדין שלא להעניק לעורר את הסעד המבוקש מקום בו המשיב טרם הכריע בעניינו.
17. בעניינם של העוררים דן טען תחילה המשיב (בבקשתו מיום 21.5.15) כי במסגרת בג"ץ דסטה הגיש תצהיר בפני בג"ץ בו התחייב כי תוך שנה ממועד התצהיר, קרי, עד ליום 9.2.16, יכריע בכל בקשות המקלט של אזרחי סודן ואריתריאה שבקשתם למקלט היתה תלויה ועומדת באותה עת, תוך מתן עדיפות לאלו מהם אשר שהו באותה עת במתקן שהייה "חולות" - קבוצה עליה נמנים העוררים דן, ועל כן יש ליתן לו הזדמנות להכריע בבקשות עד למועד עליו הצהיר ולא קודם לכן. לאחר מכן, משחלף המועד עליו התחייב המשיב, ובתגובה (מיום 3.4.16) להחלטת ביה"ד כי על המשיב להכריע בבקשות העוררים, טען המשיב כי הוגשו בפניו אלפי בקשות מקלט של אזרחי סודן ואריתריאה ובשל כך קיים עומס רב מאד על יחידת הטיפול במבקשי המקלט ובתי המשפט מגלים הבנה לעיכוב בטיפול בבקשות המקלט של יוצאי מדינות אלו. כמו כן, עדכן המשיב כי הטיפול בבקשות מתעכב גם בשל כך שבחודש יולי

מדינת ישראל בית הדין לעררים לפי חוק הכניסה לישראל, תשי"ב-1952

- 2015 הודיע יו"ר ועדת הפליטים מר אבי חימי על סיום תפקידו ורק בחודש מרץ 2016 מונה מר ציון אמיר כיו"ר לוועדת הפליטים.
- יש להעיר כי בינתיים גם מר חימי חזר לפעול כיו"ר וועדה נוסף אך חרף זאת לא נרשמה כל התקדמות בטיפול בבקשות המקלט של יוצאי דרפור.
18. באשר לעומס המוטל על המשיב בטיפול בבקשות של מבקשי מקלט מדרפור מצאתי לנכון לסבר את האוזן ולהסתמך על תגובת המשיב, שהובאה לעיון בית הדין, לבקשתה של עמותת "אמנסטי אינטרנשיונל – סניף ישראל", בהתאם לחוק חופש המידע. ביום 14.12.16 נמסרה תשובה מפורטת מטעם המשיב המעלה את התמונה הבאה: הוגשו בפני המשיב 2,369 בקשות מקלט של יוצאי דרפור. עד היום לא נדחתה אף בקשה של מבקש מקלט מדרפור על הסף, 5 נדחו בהליך מקוצר, ורק בקשה אחת הועלתה לדיון בפני ועדת הפליטים ובעקבות המלצתה השר העניק למבקש מעמד של פליט. במועד התשובה 2,225 בקשות היו תלויות ועומדות. על אף שנערכו 1,825 ראיונות מלאים, רק 6 בקשות נדונו ע"י יו"ר ועדת הפליטים. עולה אם כן שהמשיב למעשה הקפיא את הטיפול במבקשי מקלט מדרפור. **מכאן שהנימוק של עומס והעדר יו"ר לוועדת הפליטים בחלק מהתקופה הרלבנטית, התברר כאמתלת שווא ביחס לעיכוב המתמשך בטיפול בבקשות העוררים.**
19. בדיון שהתקיים בפני ביום 28.12.16 התחמקה ב"כ המשיב מלהצהיר מפורשות האם הוכנה חוות דעת כללית של יחידת הטיפול במבקשי מקלט בעניינם של מבקשי מקלט מדרפור, אך הובן מדבריה כי הסוגיה הונחה לפתחו של שר הפנים. במסגרת ע' 4108-16 הוגשה בפני ביה"ד טיוטת חוות דעת שהוכנה ע"י יחידת ה-RSD וכך גם בהודעת ב"כ העוררים בערר זה מיום 4.1.17. אין בדעתי לדון במסקנות חוות הדעת, שכן כפי שקבעתי באותו ערר, מקובלת עלי עמדת המשיב, כי כל עוד לא אושרה חוות הדעת ע"י קובעי המדיניות אצל המשיב, קרי, שר הפנים, יש לראותה כמסמך פנימי או כטיוטה לא מחייבת. **עם זאת, המשיב אינו יכול להמשיך ולהתלות בטענה לעומס בעבודת יו"ר הוועדה המייעצת לענייני פליטים ואף לא להתלות בטענה כי טרם מוצתה עבודת המטה לגיבוש חו"ד כללית בעניינם של מבקשי מקלט מדרפור, הנמשכת עד אין קץ, כנימוק לכך שטרם נדונו בקשות העוררים.** כאמור, ראש מינהל אכיפה וזרים הודיע בדיון בכנסת כי העיכוב כיום נובע מהחלטת שר הפנים שלא להכריע בסוגיה עד להכרעת ביהמ"ש העליון בסוגיית המדינה השלישית (עע"מ 8101/15 צגטה נ' שר הפנים) הגיעה השעה כי שר הפנים יכריע בסוגיה שבפניו לכאן או לכאן.
20. בית דין זה מודע היטב לפסה"ד שניתן בע' (ת"א) 1202-16 ופסה"ד שניתן בעקבותיו בע' 1601-16 (ת"א) בעניינם של שישה מבקשי מקלט מדרפור ולפסק דין שלו עצמו מיום 13.2.17 בערר (י-ם) 4108-16, אשר בכולם נקבע כי, ככל שלא תוכרע בקשת העוררים שם, תוך 90 יום, ינפיק להם המשיב רישיון ישיבה מסוג ב/1 עד להחלטה אחרת.

מדינת ישראל בית הדין לעררים לפי חוק הכניסה לישראל, תשי"ב-1952

21. אני סבור כי עניינם של העוררים דנן שונה מעניינם של העוררים נשוא פסקי הדין האמורים ואפרט: בקשות המקלט של העוררים תלויות ועומדות בפני המשיב מזה שלוש שנים; המשיב התחייב בפני בג"ץ כי בקשות המקלט של קבוצת מבקשי המקלט אליה משתייכים העוררים תוכרענה עד ליום 9.2.16; הערר דנן הוגש לפני למעלה משנתיים בלא כל התקדמות; העוררים מחזיקים מעל לשנה ברישיון ישיבה מסוג ב/1; נודע כי טיוטת חוות דעת כללית בעניינם של מבקשי מקלט מדרפור כבר מונחת בפני שר הפנים מזה חודשים ארוכים אך הוא מסרב לגבש עמדתו ביחס אליה.
22. **משנמנע המשיב להתחייב על מועד בו יידונו בקשות העוררים, חרף התחייבות קודמת במסגרת בג"ץ טדסה, בשלה השעה להעלות מדרגה את עניינם של העוררים.**
23. אשר על כן הערר מתקבל באופן חלקי כדלקמן: בהעדר החלטת שר הפנים בעניינם של העוררים באופן פרטני, או קביעת מדיניות כוללת בעניינם של כלל מבקשי המקלט מדרפור, הנני מורה כי המשיב ינפיק לכל אחד מהעוררים רישיון לישיבת ארעי מסוג א/5 תוך שישה חודשים. רישיון זה יוארך לפי הצורך עד שתתקבל החלטה סופית בכל אחת מבקשות המקלט שהגישו, בהתאם לנוהל הטיפול במבקשי מקלט מדיני בישראל. בכפוף לאמור לעיל, העוררים ימשיכו להחזיק ברישיון ישיבה מסוג ב/1. כמו כן הנני מורה על ביטול כל הגבלה גאוגרפית שנרשמה ברישיונם.
24. נוכח העובדה כי במסגרת הליכי הביניים הושתנו עד כה על המשיב הוצאות העוררים בסכום כולל של 3,500 ₪ לכל אחד מהם, יישא המשיב בהוצאות נוספות בסך 1,000 ₪ לכל אחד מהעוררים.

ניתן היום, ח' אייר תשע"ז, 04/05/2017 בהעדר הצדדים.

זכות ערעור בפני בית המשפט המחוזי בירושלים, בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים, בתוך 45 יום.

אלעד אזר, דיין
בית הדין לעררים